

พุทธศักราช 2521 กำหนดให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในรายวิชาจริยศึกษา ซึ่งครูผู้สอน จะต้องทำการวัดและประเมินผลควบคู่ไปด้วย แต่เนื่องจากความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ เป็นคุณลักษณะทางจิตพิสัย (Affective Domain) การวัดและประเมินผลในโรงเรียนยังมี ปัญหาอุปสรรคหลายประการ ดังที่มีผู้ศึกษาวิจัยได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ดังต่อไปนี้

สมพงษ์ พลสุรย์ (2521) กล่าวว่ามีคนเป็นอันมากยังคิดว่าการสอบข้อเขียนเพื่อ วัดวิชาความรู้เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งโดยแท้จริงการเป็นกรปฏิบัติมากกว่า โดยเฉพาะในกลุ่ม สร้างเสริมลักษณะนิสัย สมพงษ์ จิตระดับ(2521) สมปอง ภูวรางกูร(2525) อุดม คำชาติ (2529) และสิริเพ็ญ เอมลระออง (2530) พบว่า ปัญหาที่เกิดจากการวัดผลและประเมินผล คือ การขาดความรู้และทักษะในการสร้างข้อสอบ ครูประสบปัญหาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ วัดผลและประเมินผลการเรียนมาก เช่น ขาดแบบทดสอบ ไม่มีความรู้และเวลาในการสร้าง เครื่องมือวัดผล ขาดวัสดุ อุปกรณ์ และขาดงบประมาณ รัตน์ ยืนนาน (2522) พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่า หลักสูตรยังคงมีปัญหาด้านการวัดและประเมินผล วิภาวดี ยงเจริญ (2524) ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีปัญหาในระดับน้อยที่สุดใน เรื่องวิธีปฏิบัติในการวัดและประเมินผลนักเรียน แต่พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับวิธีการสร้าง เครื่องมือสำหรับวัดผล ยุพา ประถมภักุ และคณะ (2526) พบว่าครูขาดเครื่องมือการ วัดผลที่ใช้สะดวก กัญญา เตชชาติวัฒน์สกุล (2526) พบว่าการวัดผลที่ต้องสังเกตพฤติกรรม จากที่บ้านมีปัญหา สุภา คีลสร (2526) พบว่าสมรรถภาพที่ครูประถมศึกษาระบุว่าควร จัดให้มีการพัฒนาโดยเร่งด่วนภายใน 2 ปี คือ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน มีนา คงสุริยนาวัน (2528) ศึกษาความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารและครูโรงเรียน ประถมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการ และการใช้หลักสูตรประถมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมลักษณะ นิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 พบว่าปัญหาด้านการวัดและประเมินผล มีปัญหาปานกลาง กมล สุดประเสริฐ (2527) ให้ข้อคิดว่า การประเมินผลนั้นเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการ เรียนการสอน การวัดผลในโรงเรียน ควรเน้นการสอบเพื่อพัฒนา ไม่ใช่เพื่อตัดสินได้ตกอยู่ ตลอดเวลา ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2528) กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคสำคัญของ การวัดและประเมินผลกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนว ปฏิบัติ ไม่เข้าใจวิธีการวัด และไม่ได้สร้างเครื่องมือวัดผล ครูบางส่วนยังมุ่งเน้นการวัดผล แบบสอบข้อเขียนเพียงอย่างเดียว การไม่มีหลักฐานการวัดผล ไม่ได้ประเมินผลควบคู่กันไป

กับการสอน ไม่มีการนำผลการประเมินมาพัฒนาการสอนของครู และการเรียนของเด็ก นิสิต ชูโต (2531) กล่าวว่า "การวัดจิตพิสัยในโรงเรียนที่ทำอยู่มักจะวัดเป็นประเด็นความคิดเห็นของครูต่อตัวนักเรียน หรือคุณลักษณะบางประการของตัวนักเรียน การวัดก็มิได้จัดทำอย่างเป็นระบบ คือยังขาดเกณฑ์และตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน"

ปัญหาการวัดและประเมินผลด้านคุณธรรมจริยธรรมนี้ยังเป็นปัญหาในอีกหลายประเทศ ในเอเชีย จะเห็นได้จากที่อรุณศรี อนันตรศิริชัย (2522) ได้รายงานการประชุมปฏิบัติการ ครั้งที่ 2 เกี่ยวกับการประเมินผลนักเรียนโดยเน้นจริยศึกษาในเอเชีย ที่ประชุมได้อภิปรายปัญหาทั่วไป ปัญหาเฉพาะ ของการประเมินผลนักเรียนในวิชาจริยศึกษา มีรายละเอียดของปัญหาคือ

1. ความยากในการนิยามบ่งชี้ถึงผลที่ต้องการของจริยศึกษา และความยากในการแปลผล (outcomes) เหล่านี้ให้เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้
2. ความยากในการคิดหาเกณฑ์ เพื่อวัดผลและประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียน ในด้านจริยศึกษา
3. การขาดแคลนวิธีการและเครื่องมือในการประเมินผลวิชาจริยศึกษา การขาดแคลนบุคลากรที่สามารถสร้างเครื่องมือเหล่านี้และครูขาดทักษะในการประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียน
4. การขาดการติดต่อระหว่างโรงเรียน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยศึกษาของนักเรียน
5. ครูขาดความสนใจและไม่มีแรงจูงใจ
6. ปัญหาเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในเครื่องมือประเมินผลวิชาจริยศึกษา
7. ความยากที่จะมีเครื่องมือประเมินผลที่ใช้ได้ในทุกวัฒนธรรม
8. ความยากในการนำผลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. การขาดแคลนวรรณคดี (Literature) และงานวิจัยในด้านการประเมินผลจริยศึกษา
10. อัตราส่วนของนักเรียนต่อครูมีอัตราสูงทำให้ครูดูแลและเอาใจใส่นักเรียนไม่ทั่วถึง
11. หลักสูตรในปัจจุบันเน้นวิชาการ (academic subjects) มากเกินไป วิชาจริยศึกษาไม่ได้รับการเน้นมากเท่าที่ควร

อีกประการหนึ่งเท่าที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามา พบว่า คนที่สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมความ
 เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีเพียงคนเดียว คือ บรรทม มณีโชติ (2530) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษา
 รูปแบบของข้อความวัดลักษณะนิสัยด้านความเสียสละชนิดข้อความ และชนิดสถานการณ์ ที่มีผลต่อ
 คุณภาพของแบบทดสอบ" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนของจังหวัด
 เพชรบุรี แบบทดสอบที่บรรทมสร้างเป็นสถานการณ์ 40 ข้อ และเป็นชนิดข้อความ 40 ข้อ
 พบว่าลักษณะของแบบทดสอบที่เป็นสถานการณ์และข้อความมีคุณภาพไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ตาม
 ที่แผนการสอนได้ระบุวิธีวัดและประเมินผลคุณลักษณะของนักเรียนไว้ นั้น มีตั้งแต่การสังเกตของครู
 การสัมภาษณ์ การสอบถามจากผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิด และ ให้นักเรียนประเมินพฤติกรรมการ
 ปฏิบัติของตนเอง แต่แบบฟอร์มที่ให้ไว้ในเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้แล้วยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร
 ทำให้ครูผู้สอนไม่นำมาใช้ หรือใช้แบบไม่ถูกต้อง ทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างและพัฒนาแบบวัด
 คุณลักษณะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อมุ่งเน้นให้
 ทุกคนเห็นความสำคัญของคุณลักษณะด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละยิ่งขึ้น ทั้งช่วยให้การวัด
 และประเมินผลทางด้านจิตพิสัย (Affective Domain) มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง และสอดคล้อง
 กับสภาพความเป็นจริงยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิธีสอน การแนะแนว ตลอดจน
 ปรับปรุงตัวผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติตามจุดหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 และเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีคุณภาพเชื่อถือได้ ซึ่งพิจารณาจาก

1. ความเที่ยง (Reliability) โดยดูค่าความสอดคล้องภายใน
(Internal Consistency)
2. ความตรงตามภาวะสันนิษฐาน (Construct Validity)
3. สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-total Correlation)
4. อำนาจจำแนก (Power of Discrimination)

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างและพัฒนาคุณภาพของแบบวัดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ของรายวิชาจริยศึกษา แผนการสอนที่ 22 โดยยึดจุดประสงค์ของรายวิชาที่กำหนดไว้ในแผนการสอนและหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พุทธศักราช 2521
2. แบบวัดนี้ใช้สำหรับวัดและประเมินผลความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประจำปีการศึกษา 2533

ข้อตกลงเบื้องต้น

คุณลักษณะด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ตามแผนการสอนที่ 22 ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถวัดได้ด้วยกระบวนการวัดผล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ หมายถึง การกระทำ หรือพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่แสดงออกโดยหวังให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม โดยเป็นการกระทำที่นักเรียนนึก หรือ คิดอยากทำเอง โดยไม่ถูกบังคับหรือขอร้องให้ทำ ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การสละกำลังกาย
- 2) การพูดเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น
- 3) การใช้ความคิดสติปัญญาช่วยเหลือผู้อื่น
- 4) การให้ปันทรัพย์สินสิ่งของ
- 5) การให้กำลังใจและให้อภัย

2. แบบวัดความเอื้อเนื้อเนื้อและเสียดลลล หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดความเอื้อเนื้อเนื้อและเสียดลลลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดเป็น 3 ฉบับ คือ

- 1) แบบประเมินตนเอง จำนวน 32 ข้อ ผู้ตอบคือ นักเรียนเอง
- 2) แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน จำนวน 32 ข้อ ผู้ตอบคือ ครูประจำชั้น
- 3) แบบวัดชนิดสถานการณ์บังคับ เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 32 ข้อ ผู้ตอบคือ นักเรียนเอง

3. ความเชื่อถือได้ของแบบวัดความเอื้อเนื้อเนื้อและเสียดลลล นิยามาแบบวัด แต่ละฉบับดังนี้

3.1 แบบประเมินตนเอง ความเชื่อถือได้ หมายถึง คุณภาพของแบบวัดที่ นิยามาได้จาก ค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ความตรงตามภาวะสันนิษฐาน (Construct Validity) ที่ใช้การวิเคราะห์ตัวประกอบแบบ Principal Component และหมุนแกนด้วยวิธีแวนริแมกซ์ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนน รวมทั้งฉบับ และ ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดโดยการทดสอบที (t-test) คะแนนเฉลี่ยของ กลุ่มที่ได้คะแนนสูงกับกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ

3.2 แบบวัดสถานการณ์บังคับ ความเชื่อถือได้ หมายถึง คุณภาพของแบบวัด ที่นิยามาได้จาก ค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ค่าความตรงโครงสร้างที่ได้จาก การนิยามาความสอดคล้องของข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ ต้องการวัดโดยครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดโดยการทดสอบที (t-test) คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนที่ได้ คะแนนสูงกับกลุ่มนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำ

3.3 แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน ความเชื่อถือได้ หมายถึง คุณภาพของ แบบวัดที่นิยามาได้จาก ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดที่ใช้การทดสอบที (t-test) คะแนนเฉลี่ย ของกลุ่มนักเรียนที่ได้คะแนนสูงและกลุ่มนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำ

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2533 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ เขตการศึกษา 9 จำนวน 126,603 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แบบวัดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ จำนวน 3 ฉบับ คือ แบบประเมินตนเอง แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน และ แบบวัดสถานการณ์บังคับ
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีวัดและประเมินผลการศึกษาของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยของทุกระดับชั้นเรียน
3. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ สร้างและพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะของผู้เรียนในเรื่องอื่น ๆ ได้
4. ครูผู้สอน ผู้บริหารการศึกษา และ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรมจะได้นำเอาเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างนี้ ไปใช้วัดคุณลักษณะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละของนักเรียน เพื่อนำผลไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุงตัวนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
5. เป็นแนวทางในการสร้าง และพัฒนาแบบวัดด้านอื่น ๆ หรือการทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย